

การจัดประสบการณ์ฝึกปฏิบัติการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การฝึกภาคปฏิบัติ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จัดให้มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาลไว้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนชุดวิชาต่างๆ ที่มีการฝึกปฏิบัติการพยาบาล เมื่อนักศึกษาลงทะเบียนเรียน สำนักบริการการศึกษาจะจัดส่งเอกสารการสอนชุดวิชา และคู่มือฝึกปฏิบัติการพยาบาลไปให้นักศึกษา เพื่อดำเนินการฝึกปฏิบัติโดยจำแนกการฝึกภาคปฏิบัติออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้ม การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี และการอบรมเข้ม มีรายละเอียดดังนี้

1. การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยแบบเป็นองค์รวมสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของชุดวิชา ด้วยการวางแผนการพยาบาลประจำวัน (Daily Care Plan) โดยนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารการสอนชุดวิชามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามที่กำหนดไว้ในแบบบันทึกประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา (Nursing Experience Workbook) ที่คณะกรรมการบริหารชุดวิชา (คบ.ช.) กำหนดไว้ โดยฝึกภายใต้การดูแลของพยาบาลพี่เลี้ยง (Preceptor) โดยกำหนดชั่วโมงการปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา ดังนี้

1.1 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 3 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชาภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 64 ชั่วโมง

1.2 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 6 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชาภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 128 ชั่วโมง

2. การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้ม เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่กำหนดไว้ในแต่ละชุดวิชาตามวัน เวลา และสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ภายใต้การดูแลและประเมินผลของอาจารย์ฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล ณ ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ โดยกำหนดชั่วโมงการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้มกับอาจารย์สอนเสริม ดังนี้

2.1 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 3 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้มชุดวิชาละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน วันละ 8 ชั่วโมง (รวมเป็น 32 ชั่วโมง)

2.2 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 6 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้มชุดวิชาละ 8 วัน วันละ 8 ชั่วโมง (รวมเป็น 64 ชั่วโมง)

ทั้งนี้ กำหนดให้มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้ม จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

(1) ครั้งที่ 1 (ฝึก 2 วัน สำหรับชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 3 หน่วยกิต และฝึก 4 วัน สำหรับชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 6 หน่วยกิต) จัดในสัปดาห์ที่ 6-7 ของภาคการศึกษา เป็นการสอนเสริมฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลกับอาจารย์สอนเสริม (เสาร์-อาทิตย์) เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจนเกิดความรู้และทักษะทางการพยาบาลตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcome: ELO) ที่ชุดวิชากำหนด โดยอาจารย์สอนเสริมจะให้คำแนะนำในการศึกษาจากเอกสารการสอน การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในระบบทางไกล การใช้แบบบันทึกประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ การพยาบาลประจำชุดวิชา (Nursing Experience Workbook) งานที่ต้องส่งในแต่ละชุดวิชา (รายงานกรณีศึกษาผู้ป่วยฉบับสมบูรณ์) และการประเมินผล

(2) ครั้งที่ 2 (ฝึก 2 วัน สำหรับชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 3 หน่วยกิต และฝึก 4 วัน สำหรับชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 6 หน่วยกิต) จัดในสัปดาห์ที่ 13-15 ของภาคการศึกษา เป็นการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล โดยให้นักศึกษาประมวลความรู้และทักษะที่ได้รับจากการเรียนตลอดภาคการศึกษามาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยโดยอาจารย์สอนเสริม (เสาร์-อาทิตย์) ซึ่งในวันสุดท้ายจะมีการประเมินผล (การสอบภาคปฏิบัติ) และให้คำแนะนำ (feedback) นักศึกษาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และการจัดทำรายงานกรณีศึกษาผู้ป่วยฉบับสมบูรณ์

3. การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี เป็นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลรายกรณีตามจำนวนและลักษณะของผู้ป่วยรายกรณีที่คณะกรรมการบริหารชุดวิชา (คบ.ช.) กำหนดไว้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของแต่ละชุดวิชา ภายใต้การดูแลของพยาบาลวิชาชีพประจำการ โดยนักศึกษาจะต้องผ่านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชาซึ่งรายละเอียดจะขึ้นอยู่กับการพิจารณาของ คบ.ช. โดยกำหนดชั่วโมงการปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี ดังนี้

3.1 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 3 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณีภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมง

3.2 ชุดวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ 6 หน่วยกิต มีการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณีภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 96 ชั่วโมง

4. การอบรมเข้ม เป็นการฝึกอบรมของชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเป็นชุดวิชาที่ศึกษาในภาคการศึกษาสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา ภายใต้การดูแลของอาจารย์ประจำหลักสูตร ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในวัน เวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด จำนวน 5 วัน 4 คืน (รวมเป็น 50 ชั่วโมง) โดยเป็นการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริการพยาบาลและการบริหารการพยาบาลเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำ การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม การสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางการพยาบาล ทั้งนี้ ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมเข้ม นักศึกษาต้องผ่านการศึกษาดูงานการบริหารการพยาบาล และฝึกปฏิบัติการพยาบาลในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งการเป็นหัวหน้าเวร (In charge) อย่างน้อย 11 วันวันละ 8 ชั่วโมง รวม 88 ชั่วโมง รวมจำนวนชั่วโมงการฝึกปฏิบัติทั้งหมดเป็น 138 ชั่วโมง

4.1 ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลแต่ละประเภท

4.1.1 การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา และการฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี มีขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

1) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์คัดเลือกสถานบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของสภาการพยาบาลเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติของนักศึกษา และแต่งตั้งเป็นศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์ฯ และพยาบาลพี่เลี้ยง (preceptor) ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2) มหาวิทยาลัยประสานงานกับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ โดยแจ้งกำหนดการฝึกปฏิบัติการพยาบาล รายชื่ออาจารย์และนักศึกษา กับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ก่อนการฝึกปฏิบัติในแต่ละภาคการศึกษาตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3) หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ แจ้งหน่วยงานภายในที่มีนักศึกษาขอเข้าศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและดำเนินการประสานเอื้ออำนวยบริการการศึกษา

4) นักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลจะต้องแสดงตัว และก่อนเข้ารับการฝึกปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาจะต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือพยาบาลวิชาชีพที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

5) นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลตามคู่มือฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละชุดวิชา ภายใต้การกำกับดูแลโดยพยาบาลพี่เลี้ยง (Preceptor) ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลประจำชุดวิชา และภายใต้การกำกับดูแลโดยพยาบาลวิชาชีพประจำการในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเฉพาะกรณี ซึ่งผู้กำกับดูแลต้องลงนามรับรองการฝึกปฏิบัติในสมุดบันทึกประสบการณ์ (Nursing Experience Workbook) ภายหลังการฝึกเสร็จสิ้น

6) นักศึกษาต้องแนบแบบฟอร์มการได้รับอนุญาตให้เข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลและใบลงนามรับรองในรายงานการศึกษาผู้ป่วยของนักศึกษาทุกฉบับ

4.1.2 การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้ม การฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลแบบเข้ม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ดำเนินการสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติในการเป็นอาจารย์สอนเสริมฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลตามที่กำหนด ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการบริหารชุดวิชา และคณะกรรมการประจำสาขาวิชา เพื่อเสนอมหาวิทยาลัย แต่งตั้งเป็นอาจารย์สอนเสริมฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลกำหนดให้อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่มากกว่า 1: 8

2) อาจารย์สอนเสริมฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาลดำเนินการปฐมนิเทศนักศึกษา ร่วมกับหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และมอบหมายกรณีศึกษาให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาล อาทิ การศึกษารายงานประวัติผู้ป่วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโรค พยาธิสรีรภาพ การฝึกทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วย และอภิปรายกรณีศึกษาร่วมกับอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา เพื่อเสริมความรู้ ทักษะการใช้ความคิด และทักษะปฏิบัติการพยาบาล ภายใต้การควบคุม กำกับ ดูแลของอาจารย์สอนเสริมฝึกเสริมทักษะปฏิบัติการพยาบาล พร้อมทั้งจัดทำรายงานการศึกษาตามคู่มือการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละชุดวิชา

4.1.3 การอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพการพยาบาล การอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพการพยาบาล มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมเข้ม นักศึกษาต้องศึกษาเอกสารการสอนชุดวิชา ประสบการณ์วิชาชีพการพยาบาล 15 หน่วย ทำกิจกรรมที่กำหนดให้ คือ การศึกษาดูงานหอผู้ป่วย หรือหน่วยบริการปฐมนิเทศ สังกัดโรงพยาบาลทั่วไปหรือโรงพยาบาลศูนย์ เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการของโรงพยาบาล งานบริการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพครบในรอบ 24 ชั่วโมง การใช้นวัตกรรมทางการพยาบาล เป็นระยะเวลา 3 วัน รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ 1 ชั้น เพื่อนำเสนอในการอบรมเข้ม โดยวิธีการศึกษาต้องเป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2) การอบรมเข้มที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีระยะเวลา 5 วัน 4 คืน ในระหว่างเวลา 08.00-22.00 น. นักศึกษาจะต้องร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 20-25 คน ต่ออาจารย์พยาบาล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรประจำกลุ่มจำนวน 1 คน เพื่อเสริมทักษะการคิด การวิเคราะห์เกี่ยวกับการมองคน การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ค่านิยม การตัดสินใจ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการพยาบาล การบริหารจัดการงานบริการพยาบาล การประกันคุณภาพการบริการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลเชิงวิชาชีพ จริยธรรมและกฎหมายในการประกอบวิชาชีพ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยร่วมบรรยายพิเศษ